

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

29. september 2016

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 458 af 25. august 2016 stillet efter ønske fra Peter Hummelgaard Thomsen (S)

Spørgsmål

Ministeren bedes oplyse hvad hhv. den totale tilpasningstid og fortrængningstiden er for den version af ADAM, som anvendes i Finansministeriet.

Svar

Finansministeriet anvender som hovedregel den version af ADAM, som er opstillet af Danmarks Statistiks modelgruppe, for det relativt korte sigt. Det gælder fx i forbindelse med finanseffekter og kortsigtsvirkninger af økonomisk-politiske tiltag, jf. også *Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 456 af 25. august 2016*.

Det lægges til grund for besvarelsen, at ”tilpasningstid” betegner den tid, det tager, før en strukturreform, der fx øger arbejdsudbuddet, er omsat i tilsvarende øget beskæftigelse. Og at ”fortrængningstid” betegner den tid, det tager, før en øget offentlig efterspørgsel har fortrængt privat efterspørgsel i tilsvarende omfang, så ledigheden omtrent er tilbage på sit oprindelige niveau.

Tilpasningstiden og fortrængningstiden er (selv for en given modelversion) ikke faste størrelser, men afhænger af det konkrete stød, som foretages i modellen. Det er modelbrugerens ansvar at sikre, at de gennemførte modelberegninger giver mening og inddrager relevante forhold. Eksempelvis vil tilpasningstiden ved en forøgelse af arbejdsudbuddet afhænge af, hvor hurtigt og med hvilke instrumenter forbedringen af den strukturelle saldo fra strukturreformen omsættes i lempelser af andre udgifter eller skatter. Fortrængningstiden ved en øget offentlig efterspørgsel vil tilsvarende afhænge af, hvor hurtigt og med hvilke instrumenter de øgede udgifter finansieres.

Dertil kommer, at tilpasningstiderne generelt er forholdsvis lange i Danmarks Statistiks ADAM-model. Ved en strukturreform, som øger den strukturelle beskæftigelse og reducerer antallet af overførselsmodtagere, og hvor gevinsten for den strukturelle saldo anvendes ligeligt på øget offentligt forbrug og lavere skatter og afgifter, tager det fx 8-10 år før beskæftigelsen har tilpasset sig til det højere strukturelle niveau, jf. *tabel 1*. Den forholdsvis lange tilpasningstid skyldes dels, at tilpasningen i modellen primært foregår via lønkonkurrenceevnen ved forholdsvis lave priselasticiteter i udenrigshandelen, jf. *Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 456*,

og dels at det private forbrug og de private investeringer tilpasser sig forholdsvis trægt.

Tabel 1

Virkninger af øget arbejdsudbud og offentligt varekøb når råderum anvendes til dels offentligt forbrug dels lavere skat

Afvigelse fra grundforløb	1. år	2. år	3. år	4. år	5. år	6. år	7. år	8. år	9. år	10. år
ADAM										
Øget arbejdsudbud – råderum er offentligt forbrug og lavere skat										
Ledighed, 1.000 pers	5,2	3,7	2,8	2,0	1,5	1,0	0,8	0,7	0,6	0,6
Beskæftigelse, 1.000 pers	3,5	4,9	6,2	7,2	8,5	8,9	9,0	9,2	9,2	9,1
ADAM med øget elasticitet										
Øget arbejdsudbud – råderum er offentligt forbrug og lavere skat										
Ledighed, 1.000 pers	5,0	3,4	2,3	1,4	0,7	0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2
Beskæftigelse, 1.000 pers	3,6	5,3	6,8	8,0	9,0	9,7	10,1	10,3	10,3	10,1
ADAM										
Øget offentligt varekøb finansieret med højere skat										
Ledighed, 1.000 pers	-0,8	-1,2	-1,3	-1,0	-0,5	0,0	0,3	0,6	0,8	0,8
Beskæftigelse, 1.000 pers	1,1	1,6	1,8	1,4	0,8	0,1	-0,4	-0,8	-1,0	-1,1

Anm.: I ADAM med øget elasticitet er priselasticiteterne for eksporten justeret. Konkret er priselasticiteten for eksporten sat til -5, hvilket svarer til niveauet i DREAM. Dette fører til en hurtigere tilpasning af efterspørgslen, når priserne ændres, og mindre forskydninger i de relative udenrigshandelspriser i forhold til konkurrerende udenlandske produkter.

Kilde: Egne beregninger.

Historiske erfaringer og nyere økonomiske og økonometriske modeller peger imidlertid på, at tilpasningen af økonomien til fx strukturreformer foregår hurtigere end i standard-ADAM, se fx *Finansredøgørelsen, kapitel 5* for en gennemgang af andre modeller og konkrete erfaringer med strukturreformer i Danmark.

Finansministeriet har derfor i forbindelse med beregning af strukturpolitiske tiltag ved flere lejligheder anvendt en justeret version af ADAM med højere priselasticiteter i udenrigshandelen, jf. *Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 456 og 458 af 25. august 2016*. I den justerede version er tilpasningen til det øgede arbejdsudbud, med samme antagelser i øvrigt, tilendebragt efter ca. 5-6 år jf. *tabel 1*.

I tabellen er endvidere vist fortrængningstider ved en varig stigning i det offentlige varekøb med 0,1 pct. af BNP fra og med år 1 finansieret med skattestigninger, som indføres fra og med år 4 med henblik på, at den strukturelle saldo er uændret efter 10 år. Fortrængningstiden er vist i begge modelversioner. Det er i beregningen antaget, at den midlertidige underfinansiering af udgifterne ikke medfører svækket tillid til dansk økonomi og ikke medfører rentestigninger.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen
Finansminister